

הצד השני של המיתר: מה התרחש במחנה

הפלסטיני כתוצאה מליחמתו של אריאל שרון

חזר לעסקיו הפרטיים, מצא העם הפלסטיני את עצמו בודד, עוזב ונפוש.

התוצאה היתה הקמת הגוף הלאומי הפלסטיני, שמאס באוטורוסות של העולם הערבי. הוא קרא לעצמו פת"ח — שם שפירושו כיבוש קדוש, אך המהווה גם, במהופך, את ראשיהתיבות של תנועה לאומית פלסטינית. בראשו עמד מהנדס צעיר בשם רחמאן עבדאלראוף אל-קודוה. שנודע לימים בשם יאסר ערפאת. הוא אימץ לעצמו את שם-המחתרת, אברעמאר.

כמה שנים לאחר מכן הקימו המצרים גוף מדיני בשם ארגון-השחרור הפלסטיני, הוא אש"ף, כדי לייצג את העניין הפלסטיני במישפתח העמים הערביים. המצרים קיוו שיהיה כפוף להשפעתם, ומינו איש משלהם — אחמד שר קירי — כמנהיגו.

החל בראשית שנות ה-60 החל פת"ח מבצע פיגועים בישראל, בעזרת הסורים. מכיון שראשי ישראל לא יכלו

מזה 34 שנים רודפת מדינת-ישראל אחרי רוחרפאים, כאשר המקבת בידה והיא הולמת שזב ושזב ברוח המתחמקת.

מילחמת-העצמאות החלה כמילחמה בין שני העמים ההיים בארץ. העם הפלסטיני, שלא הסכים לחלוקת הארץ, שבה כולה ראה את מולדתו, תקף את היישוב היהודי. היישוב עמד על נפשו, הפך את הקערה על פיה ועבר להתקפה נגדית, שבה הובסו בהדרגה הכוחות הפלסטיניים. במאי 1948 פלשו הצבאות הערביים לארץ, ומאותו הרגע היה נדמה למנהיגי ישראל החדשה כי הפלסטינים נעלמו מן המפה, בתום מלחמה ארוכה ומייגעת חתמה ישראל על הסכמי שביתת-נשק עם מצריים, ירדן, לבנון וסוריה. העם הפלסטיני נעלם.

שדם מקום עד המפה לא נקרא עוד "פלס" פ"ן."

הצד השני של המטבע

להכיר בקיומם של פלסטינים הטילו את האחריות על דמשק בלבד. הם איימו על סוריה בפלישה. זו הועיקה את ברית-המועצות, אשר הועיקה מצידה את מצריים. התוצאה היתה המשבר שהוביל למלחמת ששת-הימים, אשר בה כבשה ישראל את כל שאר השטחים של הארץ אשר נקראה לפני 1948 פלשתינה (א"י). כך התאחדו מחדש, תחת שילטון ישראל, ירושלים המיוזרחת, הגדה המערבית ורצועת-עזה. כמחצית העם הפלסטיני מצוי מאו באיזורה-הטליטה הישראלית.

היתה למלחמה עוד תוצאה: אחרי הבסת הצבאות הרביים הסדירים, הודקר פת"ח ככוח הערבי היחיד שלא הובס. הקרב על כראמה שמעבר לירדן, בנובמבר 1967, הצטייר בעיני הפלסטינים כניצחון הצבאי הראשון של הפלסטינים על צה"ל.

פת"ח השתלט על אש"ף, אירגוני-המלחמה התמזגו עם הגוף המדיני, ויאסר ערפאת הפך מנהיג עילון של המערכת כולה.

כאנסוס באוניה

המצב החדש נתן בידי ישראל את האפשרות לדבר פנים-אל-פנים עם העם הפלסטיני, ולהציע לו הצעות לפיתרון, אך היה מגוי וגמור עם ממשלת-ישראל שלא לנהוג כן. במאמץ אדיר היא התעלמה מעצם קיום הבעיה (אין עם פלסטיני, קבעה גולדה מאיר החלטית) והעמידה פנים שאין לה מלחמה אלא עם מדינות-ערב. מלחמת-יום הכיפורים, שבה עמדה ישראל מול מצריים וסוריה, חיזקה אותה בטענה זו.

אך באותה שעה הידלסה רוחה-הרפאים הפלסטינית בעוזם כוזב, עד שמיספר המדינות הרבניות באש"ף עזרה על מיספר המדינות המקיימות יחסים רשמיים עם ישראל.

ביקורו של אנוור אל-סאדאת בירושלים יצר מצב חדש. הנשיא המצרי עמד בדיבוריו על מרכזיות הבעיה הר פלסטינית והספיק לישראל בעניין זה. בקמפ-דייוויד נאלץ בגין להכיר בקיום העם הפלסטיני, ואף לחתום על מיסמך שדיבר על "זכויותיו הלגיטימיות וצרכיו הצודקים" אך בגין הוסיף על כך מיד נייך שעליו רשם כי הוא מתכוון ל"ערבי ארץ-ישראל" כך הציל את נפשו.

הסכם קמפ-דייוויד הבטיח לפלסטינים אוטונומיה, אשר יכלה להיות הרבה, מעט או לא-כלום. מנחם בגין מיהר להבהיר שכונות היא לא-כלום. בחסות ההסכם, שהוציא את האינם המצרי ממערכת השיקולים הצבאיים, זורחה ההתנחלות היהודית בגדה המערבית וברצועת-עזה, ונעשה הכל כדי לשבור את התשתית הלאומית. המדינית, האיני-טלקטואלית והכלכלית של האוכלוסיה בשטחים אלה.

מילחמת-הלבנון נועדה להוות את גולת הכותרת של מאמץ זה. בעזרת ריכוז אדיר של נשק וחייילים התמזגו אריאל שרון לפרק את רוחה-הרפאים הפלסטינית וזפזר את אבריה כל כד רוח-הפנטזם המרגז, שהפריד את כל ממשלות-ישראל במשך 34 שנים, עמד סוף-סוף להיעלם מן הבמה, אחת וזתמזג.

אריאל שרון רצה להצליח במקום שבו נכשלו דויד בן-גוריון ומשה דיין, לוי אשכול וגולדה מאיר, יצחק רבין ומנחם בגין. והנה, לפתע, עמד הפנטזם על סיפון של

ערפאת: סמל לטראומה לאומית

מאות אלפי הפליטים, שברחו וגורשו מן השטחים שנשארו בידי ישראל, חדלו אף הם מלהיות בעלי זהות לאומית, ונקראו "פליטים ערביים", ואילו הפלסטינים שנשארו בישראל עצמה נקראו "ערביי ישראל".

הקרב על כראמה

הפלסטינים נעלמו ברובם הגדול, אך הם חזרו, כמו רוחות-רפאים, כלילות, בצורת "מסתגנים" ו"פ"י" דאיון, תחילה כדי לקצור את התבואה בשדות שהשאירו אחריהם, ואחר-כך כדי להרוג ולחבל. דויד בן-גוריון לא רצה לראות את הפנטזם, החוזר אליו כלילות, הוא החליט כי הפיראיון אינם אלא שליחי המדינות הערביות, ובעיקר מצריים, הוא החליט לעקור את הרע משורש, עלידי הריסת המישטר המצרי. לכן פתח במלחמת-סיני, שהוכשלה עלידי שתי מעצמות-העל, במשך כמה שנים ניתן היה התעלם מן הרוח הפלסטינית. במרחב גאה הגל הכל-ערבי, בהנהגת גמאל עבד-אל-נאצר המצרי, וגם הפלסטינים נסחפו בו. היו שהאמינו כי כל העמים הערביים ייטמנו באומה ערבית אחת, אשר תקים מדינה ערבית גדולה ומאוחדת, אך חלום זה התברר — לא מעט באשמת ישראל עצמה, שפעלה בכל כוחה כדי לשבור את הגל הזה. דויד בן-גוריון ראה בתנועה הכל-ערבית סכנה גדולה, מכיון שהיתה עלולה לרכז, בבוא היום, את כל הכוחות הערביים נגד ישראל, כפי שעשה צלאח אל-דין כשיצא להרוס את מלכת-הצלבים.

כאשר נמטה החלום הכל-ערבי, וכל עם ערבי

שים ושמונה ימים אחרי שהטנקים של צה"ל עברו את הגבול ליד מטולה ופתחו במלחמת-הלבנון, עלה גבר נמוך-קומה בכבש של אוניה יוונית בנמל בירות. העולם כולו עקב בדריכות, באמצעות מצלמות הטל-ויזיה, אחרי כל תנועה מתנועותיו. הוא הגיע לסיפון פנה אל העיר והרים את שתי אצבעות ידו בסמליו, אות הניצחון.

זה היה ביום השני, העש באוגוסט 1969. יאסר ערפאת, יושב-ראש הוועד-המפקד של אירגון-השחרור הפלסטיני והמפקד העילון של כוחותיו המזוינים, עזב את בירות כגיבוי לאומי ובינלאומי.

במשך תישעת הימים שקדמו לכך חזה העולם — וגם הציבור הישראלי — בהשתאות רבה ביציאת כוחותיו מביירות בדרך הים והיבשה. לא היתה זאת חבורה של טרוריסטים עלובים ופרועים, היה זה צבא ממושמע, מסור, לבוש היטב, בעל מוראל גבוה. אחרי 70 יום של מצור, שבו עברו עליהם הפצצות-הוטת הפגזות-איימים, שמנחם בגין עצמו הישווה אותו להריסת דרוזן ולחורבן ברלין, לא נראו הלוחמים שבורים או תשושים. הם יצאו כשדגליהם מתנופפים מעל לראשיהם ונישקם בידם.

אפילו אריאל שרון עצמו נאלץ להודות, בראיון שנתן לאוריאה פאלאצי, שמבחינה צבאית אנשי אש"ף לא נכשלו.

לפני כן נערכו בתוצות בירות המערבית סצנות המר ניות של פרידה ואהוה, בכי המישפחות, דמעות העוברים ושבים, השירים והריקודים, החיבוקים והנשיקות, הציגו תמונה של צבא לאומי המעורה בקרב עמו, היוצא בכבוד אחרי קרב ארוך שבו עמד מול הצבא המשוכלל ביותר בעולם.

כל זה נראה מדי יום במיליוני טרקלינים מסביב לעור לס. בכל תולדות התנועה הלאומית הפלסטינית לא ניתן לבני-אדם כה רבים, בצורה כה מוחשית, שיעור כה חזק על מהות של תנועה זו. היא יבוקה להודות עד כך לאריאל שרון, איש השנה תשמ"ב.

ביצירתו המונומנטלית, פאוט, שם וולפגאנג פון-גתה כפי מפיטו את המילים: "אני שייך לאותו כוח, הרוצה תמיד את הרע, והמביא תמיד את הטוב". בסוף השנה יכול היה סופר פלסטיני לשים מילים אלה בפי אויבם הנחרץ ביותר של הפלסטינים, שרה-ביטחן של ישראל. אריאל שרון יצא למלחמה כשמופתתו הראי שונה והעליונה היא למחוק את אש"ף, אחת וזתמזג, כדי לפנות את הדרך לסיפוח שארית השטחים הכבושים לישראל. אך כמחזק מירי המה זו הגיעו יוקרתו של אש"ף ומעמדו הביני-לאומי לגבהים שלא ידע כמותם.

כפיש נגד רח

ישלון זה לא נבע מליקוי בביצוע הצבאי. הוא נבע מ"טעות יסודית ביותר בעצם תפיסתם של שרון ועמיתיו. אפשר להשיג הרבה דברים בטנקים ובתותחים, במטרי-סייקרב ובספינות-מלחמה, אפשר להשתמש בהם כדי להרוג, לכווץ, לחסל, לבצר, לטהר, למחוק מעל פני ה"אדמה, אפשר לקטול בהם בני-אדם ולהשמיד בניינים.

אולם אריאל שרון הרוגז בה תנועה לאומית, כי תנועה כזאת היא עניין שברוח — ועדיין לא הומצא התותח המסוגל לכתוש רעיון ולהרס רוח.

גם אילו נמנע "הפלונטר של בירות", ואלמלא הוטל על העיר מצור דרמאטי, מסר בידי אש"ף את כל היתר רונות האפשריים — גם או לא יכלה המלחמה להשיג את יעדה העיקרי, גם אילו ניתן לשרון להסתער על העיר, ולהרוג בה את כל ראשי אש"ף ולוחמיו, כפי שרצה, לא היה הדבר משנה כלמעט במאומה את מלך הדברים. כי תנועה לאומית אינה תלויה בה תנועה לאומית, מסיימת, היא מולידה, על פי הצורך, מנהיגים חדשים. אריאל שרון, איש-הכוח המסוגל לחשוב רק על דברים מדידים, אינו יכול לתפוס את חשיבותם של כוחות מופ-שטים, הוא דיבר על "תשתית המחבלים", על "קניי מחבי ליט" על "מצבורי-הנשק של המחבלים", כאילו היתה הסכנה הפלסטינית טמונה, איכשהו, באלה, כאשר הוריד את המקבת האדירה של צה"ל על "תשתית המחבלים" וניפץ אותה לאלף רסיסים, היה נדמה לו שפתר את הר בעייה. אחת ולתמיד.

היתה זאת אמתה נאיווית מאין כמותה. אין להאשים את שרון בנאיוויות זו, כי כל קודמיו ר-עמיתיו שותפים לה.